Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за Регламент (ЕС) № …/… на Европейския парламент и на Съвета от […] година за определяне на специфични мерки в областта на селското стопанство по отношение на малките острови в Егейско море“

COM(2010) 767 окончателен — 2010/0370 (COD)

(2011/C 132/15)

Единствен докладчик: **Christos POLYZOGOPOULOS**

На 18 и 20 януари 2011 г. Съветът на Европейския съюз и съответно Европейският парламент решиха, в съответствие с член 43 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), да се консултират с Европейския икономически и социален комитет относно:

Предложение за Регламент (ЕС) № …/… на Европейския парламент и на Съвета от […] година за определяне на специфични мерки в областта на селското стопанство по отношение на малките острови в Егейско море

COM (2010) 767 окончателен — 2010/0370 (COD).

Специализирана секция „Земеделие, развитие на селските райони, околна среда“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 28.2.2011 г.

На 470-ата си пленарна сесия, проведена на 15 и 16 март 2011 г. (заседание от 15 март), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 174 гласа „за“, 6 гласа „против“ и 17 гласа „въздържал се“.

Заключения и препоръки

1. **Заключения**

ЕИСК приветства разглеждания регламент, който представлява проект на предложение за преработване на предходния регламент (ЕО) № 1405/2006, поради изложените по-долу причини.

1.1 Предходният регламент претърпя множество изменения поради, от една страна, развитието на европейското законодателство и, от друга – поради хармонизирането с Договора от Лисабон. Затова е необходимо да се преработи структурата на законодателния текст, за да изпъкне по-добре в новата версия на регламента централната роля на програмата за подкрепа и се постави акцент върху:

а) специфичния режим на снабдяване и

б) конкретните мерки в полза на местното производство.

1.2 В новия текст на регламента изрично се определят основните елементи на специалния режим за някои селскостопански продукти, които имат специално значение за малките острови в Егейско море, и така се компенсират затрудненията, породени от тяхната изолираност, отдалеченост, островен характер, малка площ, планински терен, климат и тяхната икономическа зависимост от малко на брой продукти.

1.3 В член 2 на новия регламент се настоява за мерки, които да допринасят, от една страна, за осъществяването на цели, с които да се гарантира снабдяването на малките острови с продукти, които са от основно значение за консумацията от човека, за преработка или като производствени суровини, като се намаляват допълнителните разходи, дължащи се на отдалечеността, изолираността и малката площ, а от друга страна, да се запази и развива селскостопанската дейност по малките острови, в т. ч. производството, преработката и пазарната реализация на местни продукти.

1.4 Целта на регламента е да се осигури еднакво прилагане на режима за малките острови в Егейско море от страна на Гърция по отношение на други подобни режими, с цел да се избегне нарушаване на конкуренцията или неравнопоставеност между операторите.

1.5 Регламентът гарантира доброто бюджетно управление, доколкото Гърция трябва да посочи в своята програма списъка с помощите, които представляват директни плащания за местни продукти.

1.6 В регламента се определя, че горната граница за финансиране на специфичния режим на снабдяване се повишава с 20 %.

1.7 На Комисията са делегирани изпълнителни правомощия по отношение на еднаквите условия за функционирането на сертификационния режим и на ангажиментите на операторите във връзка със специфичния режим на снабдяване, както и по отношение на общата рамка на контрола, която Гърция трябва да прилага.

1.8 Съгласно член 11, параграф 2, Комисията вече има право да определя с делегиран акт условията за регистрация на операторите в регистъра, да изисква внасянето на гаранция за издаването на сертификатите и да приема мерки за установяване на процедура за приемане на изменения в програмите.

Изложение на мотивите

2. **Въведение**

2.1 Съгласно регламент (ЕО) № 1782/2003 целите на мерките и принципите на програмиране, съвместимост и съгласуваност с останалите политики на ЕС се определят от общи правила за схеми за директно подпомагане в рамките на Общата селскостопанска политика.

2.2 В съответствие с член 291, параграф 2 от Договора Комисията с делегирани изпълнителни правомощия предприема необходимите нормативни разпоредби, за да се осигури еднакво прилагане на режима за малките острови в Егейско море от страна на Гърция по отношение на други подобни режими, с цел да се избегне нарушаване на конкуренцията или неравнопоставеност между операторите.

2.3 Регламентът гарантира еднаквите условия за функциониране на сертификационния режим и на ангажиментите на операторите във връзка със специфичния режим на снабдяване (член 11, параграф 3).

2.4 В регламента са определени еднаквите условия за функционирането на програмата (член 6, параграф 2, член 15, параграф 3 и член 18, параграф 3), както и общата рамка на контрола, която Гърция трябва да прилага (член 7, член 12, параграф 2 и член 14, параграф 1).

2.5 ЕИСК смята, че по отношение на обогатяването на съдържанието на регламента, който е в процес на приемане, както и на изработването на интегрирана политика за пространството на малките острови в Егейско море, е необходимо да се използват бележките, изработените позиции и предложенията, направени в параграфи 4, 5, 6 и 7 от настоящото становище.

3. **Резюмирано съдържание на предложението за регламент**

3.1 Поради множеството изменения и за хармонизиране с Договора от Лисабон новият регламент отменя предходния Регламент (ЕО) № 1405/2006 и го заменя с нов текст.

3.2 Уточнено е съдържанието на програмата за подкрепа на малките острови в Егейско море (II глава, член 5), изработена от Гърция и представена на Комисията за одобрение, в съответствие с принципа на субсидиарност. В същия дух Гърция разполага с цялата гъвкавост, посредством определените от нея органи, да измени програмата (II глава, членове 3 и 6) в зависимост от необходимото адаптиране.

3.3 С регламента се създава специфичен режим на снабдяване за селскостопанските продукти от ЕС, които на малките острови от Егейско море са от основно значение за консумацията от човека, за производството на други продукти или като производствени суровини за селското стопанство (член 3). Също така се разпорежда Гърция да изработи отчет за снабдяването за покриване на нуждите на островите в тази област.

3.4 Предоставя се подкрепа на всеки вид селскостопанско производство по малките острови според критерия разходи за пазарна реализация, изчислени от пристанищата на континентална Гърция, от които се извършва снабдяването, и евентуалните допълнителни разходи, свързани с островния характер и малката площ.

3.5 Особеното географско положение, допълнителните разходи за транспорт на продуктите и трудностите, произтичащи от изолираността, водят до затруднения, за чието компенсиране се налага намаляване на цените на съответните продукти, а оттам и установяване на специфичен режим на снабдяване. Продуктите, които ще подлежат на специалния режим на снабдяване, трябва да бъдат с високо качество, да отговарят на търговската практика, така че да се избегне всяка възможност за спекулация.

3.6 За да се поддържа конкурентоспособността на продуктите от Съюза, е важно да се отпускат помощи за снабдяването на малките острови в Егейско море с продукти от ЕС, като се вземат предвид допълнителните разходи за транспорт.

3.7 Ако има икономическо предимство, произтичащо от специфичния режим на снабдяване, се забраняват експедирането или износът на тези продукти. Въпреки това е възможно те да бъдат предлагани на външни пазари, при условие че бъдат възстановени приходите от икономическото предимство. Освен това, подлежащите на специфичния режим на снабдяване продукти подлежат на административни проверки (член 14).

3.8 За да им бъде отпусната помощ, операторите трябва да представят сертификат, удостоверяващ вписването им в съответните регистри.

3.9 Насърчава се търговията с преработени продукти между малките острови в Егейско море и техният износ към останалата част от територията на ЕС или към трети страни.

3.10 Насърчава се помощта за местното производство, отпусната посредством програмата за подкрепа, която се институционализира за първи път в Регламент (ЕО) № 1405/2006 и която благоприятства производството, търговията и преработката на редица продукти, тъй като предвидените в него мерки доказаха своята ефективност за селскостопанската дейност.

3.11 Създадени са мерки за финансиране на проучвания, демонстрационни проекти, обучения и мерки за техническа помощ (член 15).

3.12 Насърчават се селскостопанското производство и търговията с качествени продукти.

3.13 В предложения регламент се определят правомощията на Комисията за приемане на делегирани актове, за които тя трябва да нотифицира Европейския парламент и Съвета.

4. **Препоръки**

ЕИСК смята, че трябва особено настоятелно да се подчертаят и приемат следните мерки:

4.1 При изготвянето на подходяща рамка за развитието на островния туризъм трябва да бъдат включени и земеделските продукти, като на тях се разчита по-специално да привличат европейските и международните потребители, които ценят специфичната хранителна стойност на средиземноморското хранене и местното биологично производство.

4.2 Налага се също така да се вземат необходимите мерки за по-ефективното използване на традиционните земеделски продукти поради постоянно нарастващото им търсене в други отрасли на икономическия живот, а именно във фармацевтичната индустрия, козметиката, хомеопатията, тъй като имат и терапевтични свойства (смола мастик от хиоско сакъзово дърво, зехтин, мед, различни билки и др.);

4.3 Важно е местното островно население да бъде информирано за хранителната и икономическата стойност на тези продукти. ЕИСК предлага на някой стратегически разположен остров да бъде създадено междурегионално училище, което да спомага за реализирането на концепция, подобна на „Еразъм за студенти и работници в сектора на селския туризъм или на отглеждането на земеделски продукти“.

4.4 Трябва да се предвидят мерки за създаване на образователни програми с участието на национални и международни университети в учебните програми, за провеждане на проучвания и научни изследвания за изтъкване на икономическия потенциал на островните продукти и тяхното използване.

4.5 Трябва много внимателно да се избере конкретен подход в полза на уязвимото островно население, който да бъде насочен по-специално към населението в отдалечените райони, и чиито водещи принципи да бъдат запазването на населението на островите и отпускането на стимули, особено финансови, както и към младежите, чрез създаването на програми, осигуряващи субсидии за развитие на търговска дейност в отдалечените от центъра райони, но без възстановяване на излишъците, и да изтъкне възможностите за извличане на икономическата изгода от островите, като се отчита тяхната уникалност и специфичност и в съответствие с техните географски и геоложки характеристики.

4.6 Необходимо е да се наблегне на повишаване на качеството на селскостопанските продукти, което трябва да бъде съпътствано от намаляване на разходите за тяхното производство.

4.7 Нужно е да се определят различни конкретни критерии за отчитане на морфологичните особености и геоложкия състав на почвата.

5. **Общи бележки**

Като признава особените фактори, които ограничават развитието на земеделието по островите в Егейско море, ЕИСК смята, че разглежданият регламент би могъл да бъде подобрен, ако се отчетат следните елементи:

5.1 Тъй като по островите в Егейско море основните ресурси като вода, енергоизточници и суровини са ограничени, те трябва да подлежат на строго управление. Тази бележка се отнася особено за летните месеци, когато поради значителния прилив на туристи и летовници, островните региони се сблъскват с проблеми от недостиг на водни, енергийни и други ресурси. Гореизложените проблеми трябва да бъдат разгледани, за да им се обърне съответното внимание, така че да се гарантира най-доброто управление на ресурсите и опазването на равновесието на природната среда. За целта в регламента може да се предвидят политики за подкрепа, с които да се отговори на тези важни конкретни проблеми.

5.2 **Промени в земеползването по островите:** площите за земеделско ползване по островите намаляват непрекъснато поради промяна в предназначението им, тъй като се превръщат в застроени терени, или поради изоставяне се превръщат в неплодородна и пустееща угар (тогава се говори за постоянно „замразяване на земите“). Поради това трябва да се насърчава доброто земеползване посредством програми за подкрепа на селскостопанското производство. Регламентът може да осигури тази рамка за подкрепа.

5.3 Упадъкът и изоставянето на земеделското производство и натрупването на мъртва биомаса (сухи клони и листа), изоставена на произвола в горите и маслиновите насаждения, благоприятстват на свой ред избухването на пожари в горите, които задълго биха направили невъзможно стопанисването на земята.

5.4 Освен това е необходимо да се възстанови равновесието между земите, отдадени за развитието на туризма, и тези, определени за земеделие. Тези два сектора трябва да се допълват взаимно.

5.5 Необходимо е да се обърне особено внимание на първичния сектор, където се наблюдават големи загуби на работни места, въпреки че в третия сектор има напредък.

6. **Конкретни забележки**

6.1 В регламента трябва да се включат и остров Крит, и остров Евбея.

6.2 Трябва да се лансират едногодишни инициативи за подобряване на производството, пазарната реализация и рекламата на селскостопанските продукти. Целта на такива дейности трябва да бъде увеличаване на производството, но и същевременно подобряване на качеството.

6.3 Трябва да се предвиди помощ на хектар за възстановяване и разпределение на селскостопанските земи, за запазване на традиционни маслинови и цитрусови насаждения по малките острови в Егейско море.

6.4 Трябва да се предоставя допълнителна финансова подкрепа за продукти като картофи за ядене и за сеене, артишок от о-в Тинос, сливи от о-в Скопелос, малки доматчета от о-в Санторини, цитрусови плодове, бобови от вида *Lathyrus species* и фасул, ечемик от о-в Лемнос, традиционни сирена като гравиера от о-в Наксос и калатаки от о-в Лемнос (защитено наименование за произход), лимонов ликьор, алкохолната напитка с мед ракомело от о-в Аморгос, бадемовите бисквити от Сифнос и Лесбос, сардините от Калони.

Медът и зехтинът представляват част от продуктите, които са символите на идентичността и качеството на селскостопанското производство от малките острови.

6.5 Ударението трябва да се постави върху традиционното отглеждане на хиоско сакъзово дърво, както и върху производството на вина, които се ползват със защитено географско указание в зоните на традиционно отглеждане по малките острови в Егейско море.

6.5.1 Необходимо е да се предвиди финансова подкрепа за отдадените под аренда земи.

6.5.2 Трябва да се оказва по-голяма подкрепа на защита на географските означения и наименования за произход на земеделските продукти и храните.

6.5.3 Трябва да се предвиди и финансова подкрепа за средствата за подобряване на винопроизводството, съхранението, стандартизацията и дистрибуцията на вино и зехтин, произведени на островите.*Условия:*

6.5.4 Отглеждането, експлоатацията и производството от хектар не бива да превишават определено максимално равнище.

6.5.5 Трябва да се прилагат предвидените от националното законодателство техники на отглеждане.

6.5.6 Продукцията трябва да носи контролирано наименование за произход или да бъде с високо качество.

6.5.7 Необходимо е да отговаря на изискванията на националното и европейското законодателство.

7. **Предложения**

7.1 ЕИСК смята, че регламентът трябва да улесни установяването на връзки с други отрасли на местната икономика (туризъм, занаятчийство, търговия), като постави ударението и върху промяна в ориентацията на туристическия продукт.

7.2 ЕИСК смята, че трябва да се акцентира върху запознаването с методи за отглеждане и начини за събиране на реколтата от плодове, откриването на обекти с геоложка стойност, познаването на животинските видове в земеделските екосистеми, средиземноморския хранителен режим, здравословното хранене и биологичните продукти.

7.3 Според ЕИСК наслаждаването на сянката и спокойствието на маслиновите и цитрусовите насаждения, контактът със земята, спокойствието и отдалечеността от шума, посещаването на автентични селски пейзажи и преживяването на всичко това наведнъж се вписва в редица конкретни и оригинални начини за туризъм (културен и екологосъобразен туризъм, селски туризъм, здравен туризъм, походи, гастрономически туризъм и др.).

По този начин се създава оригинален туристически продукт в пряка връзка със селскостопанските продукти, които на свой ред са пряко свързани с качествения туризъм, гастрономията (средиземноморското хранене), биологичните продукти, селския туризъм. Така може да се избяга от масовия туризъм, който познава само съчетаването на слънце и море. **Регламентът ще допринесе за поддържане на тези възможности**.

7.4 ЕИСК смята, че в рамките на политиките на ЕС относно например биологичните, козметичните или фармацевтичните продукти и с оглед на рекламирането на средиземноморски продукти, би било възможно на един от островите в Егейско море да се създаде служба, отговорна за програми за продължаващо обучение за здравословни хранителни режими или за средиземноморска гастрономия.

7.5 Комитетът препоръчва да се изготви пилотна политика, която да използва като модел опита на кооперацията „Съюз на производителите на смола мастик от хиоско сакъзово дърво“, чиято основна цел е да развива в Гърция и в цяла Европа мрежа от магазини („mastihashop“), в които потребителят да може да открие и оцени тази смола, различните ѝ свойства и употреби в различни продукти, изработени от нея на о-в Хиос, в Гърция и в Европейския съюз.

7.6 ЕИСК вече предложи на своята пленарна асамблея, например в досиетата ECO/213 (10 юли 2008 г.) и ECO/262 (15 юли 2010 г.), селският туризъм да се превърне в приоритет във връзка с подпомагането на заетостта.

7.6.1 Затова смята, че чрез регламента трябва да се насърчава заетостта на жителите на островите в селскостопанския сектор, чрез осезаема подкрепа, признаване на техните права да инвестират в селски туризъм и да печелят от него. За да могат да се подкрепят тези две дейности, съществен елемент е да се запази двойното значение на земята, която има земеделско (или горско) предназначение и за селски туризъм. Но това право не бива да произтича от притежаването на земеделска земя, а от нейното стопанисване.

7.6.2 Важно е да се гарантират благоприятни условия за селския туризъм, а именно за правото на строеж и на експлоатация на малки сгради за селски туризъм в земеделското стопанство, което да се предоставя и подновява, при условие че се поддържа и продължава селскостопанското производство (маслини, лозя, портокали, мандарини, сакъз, мед, смокини и др.).

7.6.3 В необлагодетелстваните зони на малките острови, които са обезлюдени или в които земеделските земи са изоставени, развитието на земеделието на непълно работно време представлява най-подходящото и стабилно решение за задържане на населението и запазване на островната природа.

За целта може да допринесе регламентът, като послужи за катализатор за запазване на живота, екологичните и природните богатства, в полза на всички граждани, които ще посещават тези островни региони и, разбира се, на жителите им.

7.7 Накрая, ЕИСК смята, че основните сектори за развитието на островите са най-напред селското стопанство и туризма. По островите съществуват и други области на дейност като животновъдство, риболов, корабоплаване и култура. Те също могат да се използват за реклама и изтъкване на стойностите на местните селскостопански продукти на пазара. За постигането на тези цели е важно да се подкрепят научните изследвания, например чрез създаване на селскостопански колежи, като се лансира стратегия за растеж, основана на знанието, научните изследвания и иновациите, и откриваща нови и динамични конкурентни предимства, или като се експлоатира потенциалът на егейските острови в образователен и научноизследователски аспект. Така се очертава интегрирана рамка за стратегия, предназначена за всички икономически сектори и надхвърляща класическата представа за островна държава като Малта и Кипър или за острови със силна регионална идентичност като Сардиния и Корсика, и ще се създаде нов съвременен модел на растеж за островите, който ще важи за селското стопанство, но и като цяло за малките острови в Егейско море.

Брюксел, 15 март 2011 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Staffan NILSSON